

Οδηγίες

Η δραστηριότητα αυτή χρησιμοποιεί απλά υλικά.

Τι θα χρειαστείτε:

- Άδεια μπουκάλια
- Χώμα
- Σπόρους γρασιδιού
- Σύρμα
- Άδειο κασόνι
- Μαχαιράκι
- Νερό

Εκτέλεση:

- 1ο βήμα: Αφαιρέστε μέρος του μπουκαλιού με μια τομή κατά μήκος του μπουκαλιού (εναλλακτικά μπορείτε να χρησιμοποιήσετε στενόμακρα δοχεία όπως στη φωτογραφία).
- 2ο βήμα: Κάντε το ίδιο και για το άλλο μπουκάλι.
- 3ο βήμα: Γεμίστε τα μπουκάλια με χώμα κρατώντας το πώμα κλειστό και φυτέψτε σπόρους γρασιδιού στο ένα από τα 2.
- 4ο βήμα: Ποτίστε κανονικά για να μεγαλώσει το γρασίδι.
- 5ο βήμα: Όταν το γρασίδι αναπτυχθεί, τοποθετήστε τα δύο μπουκάλια με κλίση σε μια επιφάνεια, ανοίξτε το πώμα και τοποθετήστε όπως στη φωτογραφία δύο ποτηράκια για να συλλέξετε το νερό που θα βγαίνει από το στόμιο του μπουκαλιού όταν τα ποτίσετε.

Συμπληρώστε τα πιο κάτω:

Πως είναι το νερό στο ποτηράκι που γέμισε από το μπουκάλι με το βλαστημένο γρασίδι;

.....
.....

Πως είναι το νερό στο άλλο ποτηράκι;

.....
.....

Εξηγείστε τη διαφορά.

.....
.....

Ποιος ο ρόλος της βλάστησης για την προστασία του εδάφους;

.....
.....

Πιο κάτω θα βρείτε πληροφορίες για τις δίκες για τα νερά που ποταμού Σέτραχου, μέσα από αποσπάσματα ιστορικών πηγών. Μελετήστε τις πληροφορίες που δίνονται και συζητήστε τα γεγονότα:

Πηγή 1: Οι δίκες για τα νερά του ποταμού Σέτραχου

<http://moutoullas.com.cy/o-moutoullas/paradosi-paradosiakes-texnes/12-i-dikes-gia-ta-nera-toy-potamou-setrachou>

Ο ποταμός Σέτραχος διασχίζει τα χωριά Πεδουλά, Μουτουλλά, Καλοπαναγιώτη και Οίκο. Περνά επίσης και μέσα από τη Λεύκα και καταλήγει στον κόλπο του Ξερού. Λόγω της γεωγραφικής του θέσης ο ποταμός αποτελούσε πηγή ζωής για τους κατοίκους των πιο πάνω περιοχών. Ήταν το μέσο για την εκτέλεση πολλών καθημερινών ασχολιών των κατοίκων. Λόγω του ότι τα δικαιώματα δημιουργήθηκαν από ένα εθιμικό δίκαιο που ίσχυε από τα αρχαία χρόνια αυτό αποτελούσε και την αιτία έναρξης καυγάδων και εντάσεων ως προς την προσπάθεια διεκδίκησης του νερού από τους κατοίκους. Οι διαμάχες αυτές κάποιες φορές μπορεί να είχαν τραγικό τέλος όπως φόνους.

Με την άφιξη των Τούρκων στην Κύπρο και την εγκατάστασή τους στην περιοχή της Λεύκας και με την εξουσία που είχαν εμπόδιζαν τους κατοίκους των χωριών να εκμεταλλευτούν το νερό και τους απειλούσαν με διάφορους τρόπους εάν δεν συμμορφώνονταν με τις εντολές τους. Επιπρόσθετα οι Τούρκοι για να ενισχύσουν την άποψή τους ως προς την απόφαση που πήραν και να φαίνονται «νόμιμοι» απέκτησαν ειδικά Πιστοποιητικά ιδιοκτησίας από το δικαστήριο Σιερή «Χουτζέτς» ότι έχουν δικαιώματα πάνω στο νερό του ποταμού Σέτραχου. Οι κάτοικοι της Λεύκας έστελναν ανθρώπους να επιβλέπουν το νερό του ποταμού τους γνωστούς νεροφύλακες. Έτσι οι κάτοικοι των άλλων περιοχών όπως της Μαραθάσας έρχονταν συχνά σε σύγκρουση μαζί τους και δέχονταν απειλές από τους Τούρκους κατακτητές που άλλοτε τους τιμωρούσαν άλλοτε κατέστρεφαν τις περιουσίες τους.

Με την άφιξη των Άγγλων οι κάτοικοι των υπόλοιπων χωριών ένιωσαν ότι το ζήτημα θα λυνόταν όμως οι Λευκάτες νεροφύλακες συνέχισαν να συγκρούονται με τους υπόλοιπους κατοίκους. Οι Τούρκοι τότε βασιζόμενοι στα «Χουτζέτς» που είχαν προσέφυγαν στο Δικαστήριο. Έτσι από το 1879 άρχισαν πολυετείς δίκες μεταξύ των Λευκατών και Μαραθευτών για τα δικαιώματα πάνω στα νερά του ποταμού Σέτραχου που κράτησαν, με ενδιάμεσες πολυετείς διακοπές, για πάνω από 70 χρόνια. Από το 1897 μέχρι το 1903, που ήταν άνομβρες χρονιές, τα ζητήματα των νερών μεταξύ των Λευκατών - Μαραθευτών εντάθηκαν πολύ.

Μια απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου της Κύπρου (1903) δικαίωνε τους Μαραθεύτες. Η μόνη επιλογή που είχαν οι Λευκάτες ήταν να προσφύγουν στο Ανακτοσυμβούλιο στην Αγγλία, πράγμα που έκαναν.

Το ζήτημα των νερών μεταξύ των δύο πλευρών έπαψε να υφίσταται από τα πρώτα χρόνια της Κυπριακής Ανεξαρτησίας, οπότε κατασκευάστηκε το φράγμα της Λεύκας και τα άλλα δύο αρδευτικά έργα στην περιοχή «Καφίζηδες» που τροφοδοτούν με αρκετό νερό την περιοχή Λεύκας.

Η απόφαση του συμβουλίου του Άνακτος

Η Αυτού Μεγαλειότης αφού έλαβε υπ' όψει την έκθεσιν ταύτην και με την συμβουλήν του ιδιαίτερου του Συμβουλίου διατάσσει όπως απορριφθή η Έφεσις αυτή δια την μη εμφάνισιν των Εφεσιόντων και οι Εφεσιόντες να πληρώσωσι εις τους Εφεσίβλητους τα έξοδά των αν υπάρχουν εις το Εφετεϊόν Κύπρου και Λ.38.1.0 δια τα εν Αγγλία έξοδά των.

Πηγή 2. Πολύχρωμες Πτήσεις: Ταξιδεύοντας στον μαγευτικό Μουτουλλά

<https://dialogos.com.cy/polychromes-ptiseis-taxideyontas-ston-mageytiko-moytoylla/>

Στον Μουτουλλά είναι γνωστές και οι περιβόητες δίκες για το νερό του ποταμού Σέτραχου, μεταξύ των χωριών της Μαραθάσας και των Τούρκων κατοίκων της Λεύκας. Οι δίκες διήρκεσαν από το 1879 μέχρι το 1904.

Στο σημείο που βρίσκεται το μονοπάτι ήταν τα διαφιλονικούμενα σημεία. Δηλαδή κατά πόσο θα έπρεπε να αφήνεται το νερό να τρέχει προς τη Λεύκα και τότε δικαιούνταν οι Μαραθεύτες να έχουν το νερό.

Το αποτέλεσμα δόθηκε στο Ανακτοσυμβούλιο στην Αγγλία το 1904. Η απόφαση δικαίωσε τους Μαραθεύτες.

Σε ομάδες των τεσσάρων ατόμων αφού διαβάσετε τα πιο πάνω αποσπάσματα συζητήστε τα ακόλουθα:

- Πιστεύετε ότι οι Τούρκοι ενήργησαν σωστά σύμφωνα με την απόφαση τους;
- Πιστεύετε ότι οι νεροφύλακες, όπως χαρακτηρίζονταν, ήθελαν πραγματικά να βρίσκονται σε αυτή τη θέση και να ενεργούν όπως ενεργούσαν;
- Αν ήσασταν στη θέση των κατοίκων της Λεύκας πώς θα ενεργούσατε;
- Αν ήσασταν στη θέση των κατοίκων της Μαραθάσας πώς θα ενεργούσατε;
- Τι λύση θα προτεινάτε στους κατοίκους που είχαν δικαστικές διαμάχες μεταξύ τους αν βρισκόσασταν εκεί;
- Ποιος έχει δικαίωμα πάνω στο νερό;